

Til Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
Deres ref.: 18/5000

Oslo, 03.12.2018

Abelias innspill til stortingsmeldingen om internasjonal studentmobilitet

Bakgrunn

Å styrke den internasjonale dimensjonen ved undervisning og forskning er et utslagsgivende middel for kvalitetsheving i høyere utdanning. Norske utdanningsinstitusjoner og norsk arbeidsliv vokser på den kunnskapen norske utvekslingsstudenter bringer med seg hjem. Studentutveksling er dermed et godt redskap for å bringe inn nye perspektiver og ideer og et viktig bidrag i styrkingen av et lands konkurransevne. Samtidig kan utenlandske studenter i Norge tilføre institusjoner verdifull kunnskap, og bidra til "internasjonalisering hjemme". For politisk og økonomisk samarbeid er forståelse av andre lands kultur og språk av stor betydning. I en stadig mer globalisert verden bør derfor studentenes interkulturelle kompetanse styrkes.

Det å flytte til et annet land for å studere, gjør at individer blir eksponert for en rekke utfordringer av både sosial, praktisk og utdanningsmessig art. Murphy-Lejeune (2002)¹ velger å beskrive internasjonalt mobile studenter som temporære migranter, som i sin nye rolle må forholde seg til mange av de samme utfordringene som de som emigrerer på permanent basis. I tillegg til krav om faglig mestring møter de også utfordringer innenfor språk, økonomi og økonomi. Gode rammevilkår og tilgjengelig informasjon er derfor en forutsetning for å best mulig legge til rette for norske studenter som ønsker å ta en hel eller delvis grad i utlandet.

Overordnede momenter

Abelia mener at universiteter og høyskoler må jobbe tett med sine utenlandske partnerinstitusjoner for å legge til rette for mobilitet med høy kvalitet. Det å holde høy kvalitet på utvekslingen til et økende antall studenter vil kreve mye innsats i fagmiljøene. For å sikre dette, bør utdanningsinstitusjonene etterstrebe kontakt og samarbeid på fag- og programnivå.

---

¹ Murphy-Lejeune, E. (2002). Student Mobility and Narrative in Europe. The new strangers. London & New York: Routledge.

Norske utdanningsinstitusjoner bør sikte seg inn på utenlandske utdanningsinstitusjoner av høy kvalitet. Det må sikres at studenter ikke taper på mobilitet. Tilsvarende bør utenlandske studenter i Norge holde høy kvalitet.

Noen universiteter og fagskoler praktiserer i dag også utveksling av faglig ansatte for en kortere eller lengre periode. Begge deler må antas å være gunstig for den faglige og pedagogiske utviklingen av de samarbeidende institusjonene.

Videre er det viktig at studentene tar en beslutning på utenlandsopphold basert på et best mulig informert valg. Det må derfor etterstrebtes at universitetene og høyskolene legger til rette for tilstrekkelig informasjon og dialog i forkant av utenlandsopphold. Studentene må også være trygge på og kjent med rammevilkårene for godkjenning og finansiering.

Abelia ønsker også å understreke at utdanningssamarbeid bør gå hånd-i-hånd med forskningssamarbeid. Det er dermed en fordel at norske utdanningsinstitusjoner etablerer utdanningssamarbeid med de institusjonene hvor det foreligger et godt forskningssamarbeid. Videre bør utdanningssamarbeid også gjelde samarbeid om utveksling i doktorgradsutdanning – som igjen legger grunnlag for forskningssamarbeid.

Økt mobilitet helgrad

Mål for helgrad

I skoleåret 2017-2018 utgjorde norske utenlandsstudenter på helgrad i overkant av 6 % av den totale studentmassen. Abelia mener at en øking til 10 % bør være en sunn målsetning. Gitt at studentmassen holdes stabil, vil dette kreve en økning på over 13 000 helgradsstudenter i utlandet for at vi skal nå målet.

Videre bør ambisjonen om en bredere rekruttering av studentmassen styrkes. Sosioøkonomisk bakgrunn skal ikke være et hinder for hvorvidt en student velger å ta hele eller deler av sin grad i utlandet. Stortingsmeldingen bør derfor ha et tydelig mål om at en større andel av rekruttering av utenlandsstudenter må skje også utenfor de "tradisjonelle" områdene som Oslo og omegn, Bergen, Stavanger og Trondheim. For studenter med svak sosioøkonomisk bakgrunn, kan det oppleves som et hinder å ta opp et betydelig studielån. Abelia understreker derfor at det sees på ordninger som kan begrense den økende gjeldsbyrden, og at satsningen på studieland med lavere studiekostnader økes.

Finansiering

Dagens system for skolepengestøtte oppfattes som innviklet og uoversiktlig. Det er derfor behov for en helhetlig gjennomgang på feltet. Det må gjøres enklere for studentene å sette seg inn i hvordan et utenlandsopphold vil kunne påvirke deres lån og stipend i Lånekassen.

Godkjenning

Flere norske utenlandsstudenter opplever i dag utfordringer knyttet til hvorvidt deres utdanning vil bli godkjent i Norge. Abelia ber derfor om at det utredes og presenteres tiltak for en ny organisering av godkjenning og autorisasjon av utdanning fra utlandet, og at dette vil stå sentralt i den nye stortingsmeldingen. En løsning kan være å samle alt som omhandler godkjenning og autorisasjon til

en og samme instans og at denne instansen har ansvar for å innhente sakkyndig kompetanse i de tilfellene det er nødvendig.

Økt mobilitet delgrad

Mål for delgrad

Abelia støtter regjeringen sin målsetning om at 20 % av studentene som uteksamineres innen 2020 skal ha tatt deler av sin grad i utlandet og at dette tallet på sikt skal økes til 50 %. Ambisiøse mål for internasjonal studentmobilitet er viktig for deltakelse i det globale akademiske felleskapet.

Tidligere forskning har vist at to ting er viktige for å øke deltakelse i utvekslingsprogrammer: bedre informasjon og kommunikasjon som fremhever positive effekter av utvekslingen². Det er derfor svært viktig at studieprogrammene har tilgjengelig informasjon om utveksling, samt at de ansatte ved institusjonen motiverer studentene til å reise ut.

I NOKUTs Forskrift om tilsyn med utdanningskvalitet i høyere utdanning (studietilsynsforskriften) sier følgende i §2-2 (8) at læringsinstitusjoner *“skal sikre at studenter ved alle studietilbud som fører fram til en grad, kan tilbys utvekslingsopphold gjennom oppdaterte og bindende avtaler, og at relevansen av utvekslingsoppholdet er sikret av studietilbudets fagmiljø.”* Til tross for tydelig spesifisering, oppfatter Abelia signaler på at ikke alle studenter reelt opplever at deres studieprogram legger til rette for utveksling. Det er derfor viktig at det jobbes for å sikre at alle utdanningsinstitusjoner og studieprogram tilbyr studentene gode rammer og informasjon om utveksling til utlandet.

Måltrettet innsats mot spesifikke studentgrupper

Når regjeringen planlegger en økning i antall studenter som studerer i utlandet, er det viktig å ha god kjennskap til de faktorene som gjør at studenter velger å ikke reise ut. I SSBs undersøkelser for Eurostudent 2018 viser tallene at en stor del av studentmassen ikke har planer om å reise på utveksling. Det vil sannsynligvis være langt vanskeligere å overbevise denne gruppen om å reise ut, sammenlignet med de studentene som allerede vurderer utveksling men ikke reiser.

Abelia ber dermed regjeringen utrede faktorer som alder, fagretning og geografiske forutsetninger blant de gruppene som reiser ut, og se hvorvidt dette kan videreføres til lignende grupper i studentmassen. I tillegg kan det være interessant å se på hvordan sosioøkonomisk bakgrunn, foreldres utdanningsnivå og andre forutsetninger er av betydning for de studentene som velger å reise ut.

---

² Souto-Otero, M., Huisman, J., Beerkens, M., De Wit, H., & Vujic, S. (2013). Barriers to International Student Mobility: Evidence from the Erasmus Program. Educational Researcher

Inkludering av internasjonale studenter i Norge

Når det gjelder inkludering av internasjonale studenter i Norge, mener Abelia at det ligger et ansvar hos både regjeringen, utdanningsinstitusjonene, studentsamskipnadene og studentene.

Det å skaffe nok kompetent arbeidskraft er en utfordring for mange bedrifter allerede i dag, og den vil ikke bli mindre i årene som kommer. For å sikre fortsatt vekst, er vi avhengig av å tiltrekke oss kloke hoder fra andre land. Ut fra et slikt perspektiv kan det være viktig å utvikle strategier for å tiltrekke seg og holde på studenter fra utlandet. Land som Australia satser aktivt på såkalt «skilled migration» Utenlandske borgere som har tatt høyere utdanning i landet de søker jobb i er mer eller mindre «ferdig integrert».

Det krever imidlertid at politikken tilpasses en ny virkelighet og at vi får på plass virkemidler som gjør det attraktivt å komme til Norge. Aktuelle eksempler som trenger oppmerksomhet er at et flertall av studenter som har studert i Norge rapporterer at det er vanskeligere enn antatt å håndtere det norske kostnadsnivået og å bli kjent med nordmenn³.

For at vi skal være i stand til å øke antallet internasjonale studenter i Norge, må regjeringen sørge for at det er enkelt og forutsigbart å studere i Norge for utenlandske studenter. Det bør gjøres en vurdering av hvordan en differensiert språkopplæring rettet mot studenter som skal oppholde seg i Norge over lengre tid.

For å tiltrekke seg internasjonale studenter, er det mye som kan gjøres fra utdanningsinstitusjonenes side. Inkludering bør forstås som et overordnet begrep når programmer og emner skal utformes og fornyes. Flere engelskspråklige programmer og emner vil gjøre at norske og internasjonale studenter kan lære sammen i fellesskap. Det vil kunne bidra til å øke det faglige utbyttet hos elevene, samtidig som man legger til rette for en sosial arena i forelesningssituasjonen.

Hvilke studentbyer de internasjonale studentene plasseres i, er også av betydning. Det bør unngås at internasjonale studenter plasseres i en og samme studentby, da dette vil gjøre inkluderingsarbeidet vanskeligere. Studentsamskipnadene skal ha et særlig ansvar for å følge opp dette.

Inkluderende arenaer og arrangementer som er åpne for alle studentgrupper skaper samhold på tvers av nasjonaliteter og bakgrunn. I dag ligger dette ansvaret særlig hos studentforeninger og – organisasjoner. Sistnevnte har også ansvar for å følge opp at utdanningsinstitusjonene tilrettelegger for inkludering av internasjonale studenter og at det jobbes bevisst med utfordringer knyttet til dette.

Strategiske satsningsområder

Abelia ønsker å understreke at en målrettet satsning på studentmobilitet bør gjøres i tett samarbeid med næringslivet, hvor opprettelse av internships og lignende løsninger bør gjøres innen strategisk viktige utdanninger og land.

Regjeringen må følge opp panoramasatsningen med økt fokus på norske studenter i de involverte landene. Dette bør gjøres i tett samarbeid med norske studenter i næringslivssamarbeid mellom landene, samt praksisordninger og andre tiltak som kan forsterke norske studenters deltakelse i arbeidet og som fører til at flere norske studenter velger Panorama-landene på hel- eller delgrad.

---

³ NIFU (2014), *Utenlandske studenter syn på å studere i Norge*

Abelia ber også regjeringen om å følge opp det tette EU-samarbeidet vi har om Erasmus (+) og videre utvikling av programmet. Da Erasmus kan og bør spille en viktig rolle i å øke andelen utvekslingsstudenter til og fra Norge, bør Norge fortsette å ha en tydelig stemme i utviklingen av ordningen og tilhørende budsjetter.

Norge bør også vurdere å bidra inn og/eller støtte aktivt oppunder arbeidet med Erasmus Without Papers for å øke studentmobiliteten i Europa. En heldigital vitnemålsportal som favner hele Europa vil gi store muligheter for internasjonal studentmobilitet, og her har Norge mulighet til å ta en viktig rolle.

***

Med vennlig hilsen,

Ingrid Somdal-Åmodt Vinje
Leder utdanning og forskning i Abelia